

Euroopa Komisjon

Euroopa Komisjoni peamine ülesanne on osaleda ELi õigusaktide väljatöötamisel, võtta oma pädevuse piires vastu otsuseid ja rakendusmeetmeid, anda soovitusi ja arvamusi ning jälgida liikmesriikide poolt ELi õiguse rakendamist (n-ö ELi õiguse valvuri roll). Komisjonile kuulub ka õigusaktide algatamise ainuõigus, v.a ühist välis- ja julgeolekupoliitikat puudutavates küsimustes ning justiits- ja siseküsimustes, kus komisjon jagab seda õigust liikmesriikidega. Võimalik on ka **kodanikualgatuse** alusel õigusakti eelnõu esitamine. Komisjon vastutab Euroopa Liidu eelarve ettepaneku, haldamise ja rahastamisprogrammide rakendamise eest.

Komisjon koosneb praegu 27 liikmest (**volinikust**), kes nimetatakse ametisse viieks aastaks (st igal liikmesriigil on oma volinik). Komisjoni otsused võtab ühiselt vastu volinike kolleegium (college), mis teeb otsuse üldjuhul konsensuse alusel (kuigi välistada ei saa ka hääletamist). Volinike kolleegiumi juhib komisjoni president, kes määrab volinike vastutusvaldkonnad ning nimetab kolleegiumi liikmete seast volinike tööd koordineerivad asepresidendid. Volinike kolleegiumisse kuulub ka liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja, kes on ka üks asepresidentidest.

Volinike kolleegium peab oma istungeid kord nädalas (tavaliselt kolmapäeviti, aga EP plenaaristungite nädalatel teisipäeviti) (vt ka kolleegiumi istungite **päevakorrad**) ning teeb oma otsuseid üldiselt konsensuslikult, kiites heaks komisjoni koostatud õigusaktide eelnõud ja muud dokumendid enne nende avaldamist (vt komisjoni **dokumendiregister**).

Komisjon koosneb **peadirektoraatidest** (DG – Directorate-General), millele lisanduvad eri talitused (nt õigusteenistus) ja rakendusametid (nt Innovatsiooni ja Võrkude rakendusamet INEA) (vt erinevad **ametid**). Iga peadirektoraat vastutab konkreetse poliitikavaldkonna eest ning seda juhib peadirektor (on peadirektoreid kes on üldjuhul oma valdkonnaga vastutavad ühe voliniku ees, aga ka neid, kelle teemad jagunevad mitmed voliniku/asepresidendi vahel). Samas on peadirektoraate, mille teemasid katab mitu volinikku ja asepresidenti.

Komisjoni õigusaktide ja muude otsuste (näiteks rikkumismenetluse otsuste) eelnõud töötab välja vastav peadirektoraat, kaasates vajaduse järgi teisi peadirektoraate. Komisjoni ametliku otsuse võtab aga alati vastu volinike kolleegium.

Peale valdkondlike peadirektoraatide on komisjoni presidendi otseses alluvuses **peasekretariaat** (SG – General Secretariat), mida juhib peasekretär ning mis hoolitseb komisjoni töö sujuvuse eest. Sekretariaadi ülesanne on koordineerida komisjoni tööd üldiselt, kooskõlastada komisjoni õigusaktide eelnõud ja juhtida kollegiaalset otsustusprotsessi. Sekretariaat vastutab komisjoni strateegiliste eesmärkide seadmise eest ning tagab komisjoni õigusaktide eelnõude vastavuse nendele. Sekretariaat korraldab kord nädalas peetavaid komisjoni istungeid.

Komisjon konsulteerib enne seadusandlikku algatusõiguse kasutamist paljude asjast huvitatud osalistega. Ettepanek uueks seadusandlikuks algatuseks võib tulla eri allikatest – näiteks tulenevalt rahvusvahelistest lepingutest või kohustustest, vastusena liikmesriikide või Euroopa Parlamendi ettepanekutele ning Euroopa Ülemkogu suunistest, **ELi strateegilisest tegevuskavast**, nõukoguga

kokkulepitud programmide, asutamislepingute, huvirühmadega peetud konsultatsioonidelt saadud ettepanekutest, komisjoni enda ettepanekutest, tulenevalt Euroopa Kohtu otsustest, olemasolevate õigusaktide muutmise või kodifitseerimise tulemusena. Ettepanekute ettevalmistusfaasis konsulteerib komisjon eri osalistega enda moodustatud nõuandekogude abil, milleks on kas foorumid, ad hoc kogud või alalised eksperdirühmad. Eksperdirühmade mandaadi ja liikmeskonna määrab komisjon ning sinna kuuluvad üldjuhul komisjoni, liikmesriikide (samuti Euroopa Majanduspiirkonna ja Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni liikmesriikide) ja huvirühmade esindajad. Liikmesriikide esindajateks võivad olla riigiametnikud, eksperdid akadeemilistest ringkondadest, harvemini eksperdid erasektorist. Eksperdirühmad töötavad konsensuspõhimõttel, edendavad koostööd liikmesriikide vahel ning lihtsustavad eelnõude hilisemat menetlemist ja rakendamist.

Üldjuhul on ettevalmistusfaasi osa ka komisjoni algatusel toimuvad **avalikud konsultatsioonid**. Kuna ELi otsustusprotsessi on kõige lihtsam mõjutada just algatusfaasis, on komisjoni eri konsultatsiooniprotsessides osalemine riigi seisukohast äärmiselt vajalik ning eri võimalusi Eesti seisukoha tutvustamiseks tuleks alati ära kasutada.

Rakendusfaasis viib komisjon ellu õigusaktides sätestatud poliitilisi eesmärgi ning võtab vastu otsuseid ja rakendusakte talle asutamislepingu või teisest õigusaktidega antud pädevuse piirides ning teostab järelevalvet ELi õigusaktide rakendamise ja aluslepingute täitmise üle.

ec.europa.eu

Käsiraamatu artikli viimane uuendus 22.10.2024